

Sygn. akt I ACa 334/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 sierpnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Roman Sugier
Sędziowie :	SA Małgorzata Wolczańska SA Joanna Naczyńska (spr.)
Protokolant :	Magdalena Bezak

po rozpoznaniu w dniu 28 sierpnia 2015 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa G. B.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej w Ś.

o ustalenie i ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 30 grudnia 2014 r., sygn. akt I C 45/14

1) oddala apelację;

2) zasądza od powódki na rzecz pozwanej 270 (dwieście siedemdziesiąt) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Joanna Naczyńska	SSA Roman Sugier	SSA Małgorzata Wolczańska
----------------------	------------------	---------------------------

Sygn. akt I ACa 334/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 30. grudnia 2014r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo G. B. wniesione przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej w Ś.:

- o ustalenie, że stosownie do zapisów statutu oraz ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych członek pozwanej spółdzielni ma prawo do swobodnej wypowiedzi, wyrażania opinii i ferowania ocen na Walnym Zgromadzeniu Członków Spółdzielni, w sprawach objętych treścią sprawozdań rocznych organów Spółdzielni, w tym również w sprawach nie ujętych w sprawozdaniach (pominiętych) i o ustalenie, że 28. maja 2013r. na Walnym Zgromadzeniu Członków Spółdzielni w Ś. powódce uniemożliwiono kontynuowanie swobodnej wypowiedzi, w wyniku czego została pozbawiona prawa do wypowiedzi, pomimo przysługującego jej prawa do wypowiadania swojego stanowiska;

- o ustalenie, że pozwana Spółdzielnia w protokole z Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni Mieszkaniowej w Ś. z 28. maja 2013r. naruszyła dobra osobiste powódki, w ten sposób, że w protokole tym zostały zamieszczone zapisy wypowiedzi powódki w sposób odbiegający od faktycznego przebiegu obrad, zapisanego na nagraniu dźwiękowym – zniesławiające powódkę i godzące w jej wizerunek;

- o zobowiązanie pozwanej do sprostowania protokołu Walnego Zgromadzenia z 28 maja 2013r. poprzez dokonanie zapisów odpowiadających faktycznemu przebiegowi obrad, utrwalonych na nagraniach dźwiękowych oraz złożenie pisemnego oświadczenia o sprostowaniu protokołu z 28 maja 2013r. o treści: „Zarząd Spółdzielni Mieszkaniowej w Ś. przeprasza G. B. za uniemożliwienie swobodnej wypowiedzi oraz sporządzenie protokołu Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni Mieszkaniowej w Ś. w sposób odbiegający od faktycznego przebiegu obrad, utrwalonego na nagraniu dźwiękowym, w wyniku czego wypowiedzi Pani G. B., utrwalone w protokole z Walnego Zgromadzenia dnia 28 maja 2013r. sugerowały, iż Pani G. B. wypowiadała się na tematy nie związane z przebiegiem obrad, w sytuacji gdy wypowiedzi G. B. utrwalone na nagraniach dźwiękowych przeczyły takiemu stanowi rzeczy” i zamieszczenie rzeczoności oświadczenia w dokumentach pozwanej Spółdzielni zwołujących Walne Zgromadzenie Członków Spółdzielni Mieszkaniowej w roku 2014.

Rozstrzygnięcie to Sąd Okręgowy podjął po ustaleniu, iż 28 maja 2013r. odbyło się Walne Zgromadzenie Spółdzielni Mieszkaniowej w Ś.. Zgromadzenie składało się z kilku części. Zgodnie z porządkiem obrad część piąta Walnego Zgromadzenia miała obejmować: wybór Prezydium oraz komisji mandatowo - skrutacyjnej i komisji uchwał i wniosków, sprawozdanie komisji mandatowo – skrutacyjnej, sprawozdanie z działalności Spółdzielni za rok 2012 wraz ze sprawozdaniem finansowym za rok 2012, kierunkami działań na rok 2013 oraz projektem podziału nadwyżki bilansowej wraz z dyskusją, sprawozdanie Rady Nadzorczej za rok 2012 wraz z dyskusją, podjęcie uchwał w sprawach zatwierdzenia sprawozdania z działalności Spółdzielni, zatwierdzenia sprawozdania finansowego, podziału nadwyżki bilansowej, udzielenia absolutorium członkom Zarządu, przyjęcia sprawozdania Rady Nadzorczej. Po przedstawieniu sprawozdań: z działalności Spółdzielni za rok 2012, finansowego za rok 2012 oraz Rady Nadzorczej za rok 2012r. odbyła się dyskusja. Jako pierwsza głos chciała zabrać pani J. G., która nie jest członkiem spółdzielni. Oświadczyła ona, że w spółdzielni znajdują się dokumenty uprawniające ją do występowania w imieniu męża, będącego członkiem Spółdzielni. Obecna na sali obrad radca prawny J. T. poinformowała o konieczności złożenia pełnomocnictwa w formie pisemnej, które będzie stanowiło załącznik do protokołu. W tej kwestii zabrała także głos powódka, zwracając się do zebranych, by udzielił głosu Pani G. zauważając, że członkowie nie mają wiedzy o konieczności składania pełnomocnictw. Pani J. G. okazała Przewodniczącemu Zebrania pełnomocnictwo udzielone jej przez męża, nie dołączyła go jednak do dokumentacji Walnego Zgromadzenia, ponieważ dysponowała tylko jednym egzemplarzem tego pełnomocnictwa. Następnie ponownie zabrała głos powódka, domagając się głosowania w sprawie udzielenia głosu Pani G., zaś Przewodniczący Zebrania poinformował powódkę, że wniosek taki może wnieść w punkcie 10 porządku obrad. Powódka kolejny raz, zabierając głos podała, że chciała uzupełnić sprawozdanie z działalności spółdzielni oraz sprawozdanie Rady Nadzorczej, wskazując, że zapoznała się z ich treścią. Zwróciła uwagę, że była jedną z kilku osób, które sprzeciwiły się opłacie z tytułu użytkowania wieczystego. Poruszyła kwestię dotyczącą zadłużenia czynszowego. Odniosła się do uchwał podejmowanych przez Radę Nadzorczą dotyczących zaliczkowych opłat, np. za gaz, centralne ogrzewanie. Wskazywała, że nie ma wglądu w rozliczenie tych opłat. Miała wątpliwości co do osiągnięcia pozywanego wyniku gospodarczego przez Spółdzielnię. Odniosła się do ilości osób zatrudnionych w Spółdzielni. Zauważyła, że nie powiedziano, jakie korzyści odniosła Spółdzielnia ze spółek. Powołała się na rozliczenia kosztów konserwacji. Wskazała, że mieszkańcy jej osiedla ponoszą najwyższe koszty czynszów, a osiedle jest najmłodsze. Przewodniczący Zebrania zwrócił powódce uwagę, że dyskusja dotyczy tematu sprawozdań. Wówczas

powódka wniosła się i stwierdziła, że wiedziała, iż Pan W. odbierze jej głos i na tym zakończyła swoją wypowiedź, a następnie opuściła salę obrad.

Poddając roszczenia powódki subsumcji prawnej w oparciu o normę art. 189 k.p.c., Sąd Okręgowy przyjął, iż powódka nie posiada interesu prawnego w żądaniu ustalenia, że ma prawo do swobodnej wypowiedzi, gdyż w żaden sposób to prawo nie zostało przez pozwaną naruszone, ani zagrożone naruszeniem. Pozwana nigdy też nie kwestionowała przysługującego powódce prawa do zabierania głosu w czasie obrad Walnego Zgromadzenia. Z kolei żądanie ustalenia, że powódka została pozbawiona możliwości swobodnej wypowiedzi w czasie obrad w dniu 28 maja 2013r., Sąd Okręgowy uznał za niezasadne, podkreślając, iż konstatacja ta co znajduje pełne potwierdzenie w nagraniu z przebiegu obrad piątej części Walnego Zgromadzenia.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia dóbr osobistych powódki, Sąd Okręgowy podkreślił, iż stosownie do regulacji art. 24 k.c. przesłankami ochrony dóbr osobistych, które muszą być spełnione łącznie, są istnienie dobra osobistego, zagrożenie lub naruszenie tego dobra oraz bezprawność zagrożenia lub naruszenia. Pierwsze dwie przesłanki udowodnić musi dochodzący ochrony. Bez wykazania tych okoliczności, nie ma potrzeby badać czy naruszenie dóbr osobistych jest bezprawne. Podkreślił też, iż przykładowy katalog dóbr osobistych ustawodawca wskazał w art. 23 k.c. – są to w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska. Powódka podniosła, że zachowania pozwanej naruszyły jej godność, dobre imię, a także prawo do prywatności i wizerunek. Sąd Okręgowy wyjaśnił, iż wizerunek to dostrzegalne, fizyczne cechy człowieka, tworzące jego wygląd i pozwalające na identyfikację osoby wśród innych ludzi oraz, że naruszenie wizerunku polega na jego utrwalaniu, przekształcaniu lub rozpowszechnianiu. Stwierdził, iż zapisy protokołu części (...) Walnego Zgromadzenia Spółdzielni Mieszkaniowej w Ś. w żaden sposób nie mogły naruszyć dobra osobistego powódki w postaci wizerunku ani też mu zagrozić, ponieważ w żadnej części tego protokołu nie posłużono się wizerunkiem powódki, a jedynie odnotowano najważniejsze elementy wypowiedzi powódki wygłoszonej w czasie Zgromadzenia. Stwierdził, iż zapisy protokołu nie zawierają także treści obraźliwych dla powódki, bądź przedstawiających powódkę w niekorzystnym świetle. Okoliczności te wskazywały w ocenie Sądu Okręgowego brak podstaw do przyjęcia by doszło do naruszenia także innych dóbr osobistych powódki.

Nadto, Sąd Okręgowy stwierdził, iż treści protokołu pisemnego oraz nagrania z przebiegu piątej części Walnego Zgromadzenia z dnia 28 maja 2013r. nie dają podstaw do uwzględnienia żądania powódki w przedmiocie żądania sprostowania protokołu pisemnego oraz złożenia pisemnego oświadczenia przez Zarząd Spółdzielni, gdyż pisemny protokół zawiera wszystkie niezbędne elementy z przebiegu obrad, zaś przepis art. 41 § 3 Prawa Spółdzielczego, nie wskazuje, by protokół miał zawierać dosłowne brzmienie wypowiedzi osób zabierających głos w czasie Zgromadzenia. Co więcej, Sąd Okręgowy uznał, iż przedmiotowy protokół w części odnoszącej się do wypowiedzi powódki został sporządzony bardzo starannie, z wyszczególnieniem wszystkich wątków wypowiedzi powódki. Podkreślił także, że Zarząd Spółdzielni nie jest organem uprawnionym do dokonywania sprostowania protokołu Walnego Zgromadzenia oraz do zamieszczania jakichkolwiek oświadczeń dotyczących jego sprostowania, gdyż nie jest autorem tego dokumentu. Odwołując się do treści przepisów Prawa Spółdzielczego wskazał, że Walne Zgromadzenie jest jednym z organów spółdzielni mieszkaniowej (art. 35 Prawa Spółdzielczego), zaś obradami kieruje, czuwa nad prawidłowym przebiegiem oraz utrwała przebieg obrad Prezydium Walnego Zgromadzenia, wybierane przez członków spółdzielni obecnych na Zgromadzeniu.

Podsumowując, wobec braku interesu prawnego powódki co do żądania ustalenia, że przysługuje jej prawo do swobodnej wypowiedzi, bezzasadności powództwa o ustalenie, iż pozwana naruszyła prawo powódki do swobodnej wypowiedzi, bezzasadności żądania powódki ochrony jej dóbr osobistych, jak i braku legitymacji biernej pozwanej w zakresie tego roszczenia i roszczenia o sprostowanie protokołu, Sąd Okręgowy oddalił powództwo w całości. Stosownie do regulacji art. 98 § 1 k.p.c. i § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu z urzędu, zasądził od powódki, jako strony przegrywającej proces na rzecz pozwanej 377 zł z tytułu kosztów procesu.

Apelację od wyroku wniosła powódka, domagając się jego zmiany przez uwzględnienie powództwa w całości, a alternatywnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Nadto wniosła o zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje. Zarzuciła, iż Sąd Okręgowy, wydając zaskarżony wyrok naruszył przepisy postępowania, w tym art. 217 § 1 w zw. z art. 227 i art. 233 § 1 k.p.c., ponieważ :

- nie odtworzył na rozprawie treści nagrania dźwiękowego przebiegu części piątej Walnego Zgromadzenia z 28 maja 2013r., co skutkowało brakiem możliwości odniesienia się przez powódkę do przedmiotowego dowodu oraz naruszeniem jawności postępowania dowodowego;

- oddalił wnioski dowodowe powódki ze wskazanych przez powódkę pism, jej i pozwanej oraz z dokumentacji zdjęciowej, które zmierzały m.in. do wykazania pozorności w wykonaniu remontu miejsc parkingowych oraz wykonania remontu miejsc parkingowych z naruszeniem ustawy Prawo budowlane oraz przeprowadzonej wśród mieszkańców na przełomie maja i czerwca sondy;

- przekroczył granice swobodnej oceny dowodów przez wybiórczą, a nadto niezgodną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a w konsekwencji przyjęcie, iż nie doszło do naruszenia swobody wypowiedzi powódki i jej dóbr osobistych powódki, w tym dobrego imienia, podczas gdy protokół części piątej Walnego Zgromadzenia Spółdzielni oraz treść zeznań świadka J. G. i powódki prowadzą do wniosków odmiennych.

W piśmie osobistym powódki, stanowiącym uzupełnienie apelacji powódka podniosła nadto, iż została pozbawiona właściwej opieki ze strony pełnomocnika, ponieważ zdarzyło się, że na rozprawie jej pełnomocnika zastępował aplikant, który nie znał sprawy.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego. Wywodziła, iż zarzuty powódki są bezzasadne. Nadto, już na rozprawie apelacyjnej, akcentowała zarzut braku swej legitymacji biernej w sprawie.

Sąd Apelacyjny, po przesłuchaniu na rozprawie apelacyjnej treści nagrania dźwiękowego przebiegu części piątej Walnego Zgromadzenia z 28 maja 2013r., zważył, co następuje:

Odnosząc się w pierwszej kolejności do najdalej idącego zarzutu powódki, stwierdzić należy, iż z faktu reprezentowania powódki na rozprawie w dniu 18 grudnia 2014r., w czasie przesłuchania świadka J. G. i powódki, przez zastępcę pełnomocnika procesowego, tj. przez legitymującego się stosownym upoważnieniem aplikanta, nie sposób wywieść pozbawienia powódki prawa reprezentacji i ochrony jej praw, a w konsekwencji nieważności postępowania. Skutku takiego nie sposób też wywieść z nieobecności pełnomocnika powódki na posiedzeniu Sądu w dniu 2 października 2014r. O terminie posiedzeń wyznaczonych na rozprawę na dzień 2 października i 18 grudnia 2014r., pełnomocnik powódki był prawidłowo zawiadomiony, a aplikant adwokacki, który stawiał się na posiedzenie w dniu 18 grudnia 2014r. – P. R. był upoważniony do podejmowania czynności w zastępstwie ustanowionego przez powódkę pełnomocnika – adwokata D. T.. Fakt ten dokumentuje złożone do akt przez tego aplikanta upoważnienie (k.319). Co więcej, apelacja nie wskazuje żadnych istotnych dla rozstrzygnięcia okoliczności, o których na skutek braku zapytania o nie przez pełnomocnika, nie zeznał świadek G., czy powódka.

Odnosząc się do dalszych zarzutów, Sąd Apelacyjny stwierdza, iż wbrew wywodom apelacji, Sąd Okręgowy poczynił w sprawie wszystkie istotne dla jej rozstrzygnięcia ustalenia faktyczne. Prowadzenie postępowania dowodowego w szerszym zakresie było zbędne. Pominięte przez Sąd Okręgowy dowody nie dotyczyły przedmiotu sporu. W szczególności zbędne było przeprowadzenie jakichkolwiek dowodów dla stwierdzenia oczywistej bezzasadności powództwa o ustalenie, że stosownie do zapisów statutu oraz ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych członek pozwanej spółdzielni ma prawo do swobodnej wypowiedzi, wyrażania opinii i ferowania ocen na Walnym Zgromadzeniu Członków Spółdzielni, w sprawach objętych treścią sprawozdań rocznych organów Spółdzielni. Tak, jak

to trafnie przyjął Sąd Okręgowy powódka nie miała interesu prawnego w żądaniu ustalenia tych praw, jako że nie były one w żadnym stopniu kwestionowane przez pozwaną. Konsekwencją tego stanu rzeczy było oddalenie powództwa, jako nie znajdującego oparcia w regulacji art. 189 k.p.c.

Jeśli natomiast idzie o pozostałe roszczenia pozwu to nie znajdowały one podstaw już tylko z tej przyczyny, że pozwana nie posiadała legitymacji biernej w zawisłym między stronami sporze. Pozwana, jako osoba prawna nie ponosi bowiem odpowiedzialności za opisane w pozwie czynności i zdarzenia, do których doszło w czasie Walnego Zgromadzenia pozwanej Spółdzielni. Wprawdzie Walne Zgromadzenie jest organem pozwanej, niemniej pozbawienie pozwanej głosu (do którego w istocie nie doszło, o czym niżej), tak jak i sformułowanie treści protokołu nie były czynnością Zgromadzenia. Zgromadzenie nie wypowiedało się w tych kwestiach w żadnej formie. Pozwana nie jest też uprawniona do sprostowania protokołu Walnego Zgromadzenia.

Niezależnie od tej okoliczności, Sąd Apelacyjny po odsłuchaniu nagrania z piątej części Walnego Zgromadzenia stwierdza, iż powódce nie odebrano prawa głosu na tymże Zgromadzeniu. Powódka zabrała głos w kwestii dopuszczenia do głosu Pani G., a następnie w kwestii sprawozdania z działalności spółdzielni. W swej wypowiedzi odnośnie do sprawozdania szeroko odwoływała się do działalności pozwanej spółdzielni, w tym też wskazując na występujące w jej ocenie uchybienia i nieprawidłowości. Gdy Przewodniczący zwrócił powódce uwagę, że jej wypowiedź wykracza poza przewidziany porządek obrad, powódka uniosła się i opuściła zgromadzenie. Sporządzony z wypowiedzi powódki zapis protokołu brzmiał: G. B. zam. przy ul. (...): - poinformowała o wniesieniu sprzeciwu w sprawie opłaty wieczystej; - poruszyła kwestię zadłużenia czynszowego; - stwierdziła, iż Rada Nadzorcza podejmuje uchwały o zaliczkowej podwyżce opłat, pytając jednocześnie, czy jako właściciel ma obowiązek płacenia według obowiązujących taryf, nie mając wglądu w rozliczenia; - uznała, że ma wątpliwości czy Spółdzielnia miała jakikolwiek pozytywny wynik gospodarczy; - poruszyła kwestię zatrudnienia w Spółdzielni, pytając czy wzrost od 2007r. wskazuje, że uległo obniżeniu, czy nie; - zapytała jakie korzyści ma spółdzielnia ze spółek, do których przeszli pracownicy, będący wcześniej zatrudnieni w spółdzielni; - odniosła się do kosztów konserwacji; - stwierdziła, że mieszkańcy najnowszego osiedla ponoszą największe czynsze". Dalsze brzmienie protokołu jest następujące: „Przewodniczący Zebrania po raz kolejny przypomniał, że tematem dyskusji jest problematyka zawarta w sprawozdaniach. W tym miejscu Pani B. zarzuciła Przewodniczącemu odebranie głosu". Treść przytoczonego fragmentu protokołu oddawała przebieg Zgromadzenia. Protokół nie musi zawierać pełnego, dosłownego przytoczenia wypowiedzi każdej osoby zabierającej głos na Zgromadzeniu. Nadto, protokół nie zawiera treści, które w jakikolwiek sposób mogłyby naruszać dobra osobiste powódki.

Z tych to też przyczyn, Sąd Apelacyjny uznał, iż zarzuty apelacji nie są w stanie wzruszyć trafności zaskarżonego wyroku. Konkluzje te legły u podstaw oddalenia apelacji - w oparciu o art. 385 k.p.c., jako bezzasadnej. O kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd Apelacyjny orzekł na zasadzie odpowiedzialności za wynik sporu, w oparciu o art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., zasądzając od powódki na rzecz pozwanej 270 zł z tytułu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, w stawce minimalnej określonej w § 10 ust. 1 pkt. 2 w zw. z § 12 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 490 ze zm.).

SSA Joanna Naczyńska SSA Roman Sugier SSA Małgorzata Wolczańska